

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

II. Janus idem ac Moses.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

res, Arcades fuere. Patrios autem illi ritus & religiones in Italiam intulerunt. Atqui satis declaratum est superiori capite, ex omnibus Græciæ regionibus non aliam sæpius esse delectam quam Arcadiam, cui natales eorum adscriberent Mythici, quos ad Mosis exemplar adornare vellent. Testis Mercurius, & Mercurio prognatus Pan; Æsculapius quoque, quem cultum ab Arcadibus, & apud eos humatum esse cognoscimus ex Cicerone, Pausania & Stephano: necnon & Prometheus, qui cum Mercurio, & Æsculapio confunditur, quique Atlantis Arcadiæ regis, vel frater, vel pater fuisse dicitur: testis denique & Aristæus. Hinc colligitur Mosis nomen, ac rerum ab eo gestarum famam, ritusque etiam ac præcepta illuc pervasisse; profectosque subinde Arcades, iisdem moribus & institutis Italiam imbuisse. Ergo Myrsilus Lesbibus auctor est sterilitate laborantes in Italia Pelasgos proventuum omnium decimas Jovi, Apollini & Cabiris vovisse: in quo manifesta cernuntur Mosis & Mosaicæ Legis vestigia. Evander deinde sacra multa, præcipue vero Panis, quem Arcades præ Diis aliis summo in honore habebant, & antiquissimum omnium arbitrabantur, & Mercurii, quorum utrumque nos Mosem esse vicimus, cultum sanxit apud Italos, si Ovidio credimus. Literarum insuper usum, & Musicorum quorundam instrumentorum, eosdem docuit; & latis legibus mores eorum feros ac rudes emendavit, quæ ab Ebræis ad Arcades profectæ erant, atque ex Mosis historia arcessitæ & conflata. Exin Hercules harum regionum incolis decimarum Diis impertendarum ritum fertur tradidisse. Meminerunt & sacrificiorum Dionysius ac Strabo, Græcanico ritu Romæ fieri solitorum, & ab Evandro ac Hercule institutorum. Postrema hæc Romani acceperunt à Sabinis, qui Sancum, seu Herculem, auctorem gentis suæ iactabant: idcirco nimirum quod coloni essent Lacedæmoniorum, ut auctor est Plutarchus. Lacedæmonii autem quod se ab Hercule ferebant. Ita hi quoque ritus à Peloponnesiis ad Romanos venerunt. Æneam postmodum, capta Troia, clam Samothracia Cabirorum mysteria abstulisse, & in Italiam deportasse volunt quidam, Plutarcho teste: quæ Trojam condens Dardanus attulerat. In Cabiris autem non uno modo delitescere Mosem supra evicimus. Mere quoque Mosaicum est, quod de Numa tradit Plutarchus, & retuli supra; edicto ipsum cavisse, ne quis Romanorum effigiem Dei ullam vel pingeret, vel sculperet; atque id fieri nefas habitum fuisse apud Romanos per annos centum & septuaginta. Igitur quæ sibi numina Romani colenda proposuerunt, vel eadem omnino fuere, ne mutatis quidem nominibus, quæ Græci venerabantur; vel interpolato parumper habitu ac nomine, manserunt tamen eadem apud illos; vel eorum propria ac peculiaria fuere; cujusmodi erant Quirinus, Evander, Carmenta, Acca Laurentia, Anna Perenna, aliaque hujusmodi. Ea prætereo, propter quæ, inquit Cicero, datur homini ascensus in calum, Mentem, Virtutem, Pietatem, Fidem, easque laudes, quarum delubra Romæ publice dedicata erant. Prætereo & illa, quæ hominibus, hominumve bonis tuendis & servandis præfunt, qualia fuerunt Domiducus, Cælius, Volumnus, Tutanus, Robigus, Terminus, aliaque hujus generis sexcenta. Omnia recognoscere nec vacat, nec necesse est. Seligam aliquot, quæ si suis exolvero involucris, Mosès in iis statim apparebit.

II. Primus in scenam prodeat Janus, cujus ætatem cum Liberi, Persei, & Amphionis ætate conjungunt Chronologi. Illos autem jam Mosèm esse scimus. Nomen Jani variis modis Grammatici ἐπιμορφώσαν. Mihi probabile est fieri ab Æolico *Γαν*, quod Jovis nomen est; unde *Γανός*, Janus; ut à *Γανός*, Inno; à *Γανός*, Juppiter; à *Γανός*, jugum. Ergo Janus est Juppiter, juxta rationem nominis. Jovem autem esse Solem Macrobius demonstravit. Ita Janus est Sol; ut Jana, Luna apud Varronem. Unde Diana dicta, quasi *Divia Jana*, quemadmodum & *Divos Janos* pro Sole, ut alibi notat idem Varro. Id jam observatum aliis. Item cum ait Plutarchus Janum esse Dæmonem, Solem intellige: Dæmonem enim esse Solem declaravi in Observationibus ad Origenem. Matutinus pater Horatio dicitur Janus: quidam diei dominum, quidam anni faciunt, juxta Amobium, & Servium, ex quibus concluditur Solem esse. Idem probant & alia plurima quæ viri docti collegerunt. Multus est in hoc argumento Macrobius, apud quem asseverat Nigidius *Apollinem Janum esse, Dianamque Janam*. Apollo autem Mosès est, ut superiora indicant: meminisse enim debemus eadem re nonnumquam physica & historica symbola contineri. Sororem Camelsen in Perthæbia Janum duxisse perhibet Dracon Corcyraus apud Athenæum: sororem patruelem Jochabed duxit Amram, ex quibus genitus est Mosès. Bifrons pingebatur Janus; quod Græcus inter Italos degens, pristinae linguæ usum, ac vitæ rationem mutaverit; vel quod homines agrestes mansuefecerit, inquit Plutarchus; vel quod & præterita sciverit, & futura provideret, inquit Macrobius. Hæc Mosis omnia conveniunt, qui Ebræus in Ægypto diu vixit; qui Ebraicam & Ægyptiam calluit linguam; qui Ebræos legibus coërcuit; qui

Cicer. De nat. Deor. libr. 3.
Pausan. Arcad. Steph. in Kazé.

Myrs. apud Dion. libr. 2.

Ovid. 5. Fast.

Dionys. libr. 4.
Strab. libr. 5.

Plut. Romul.

Plut. Camill.

Plutarch. Numa.
Clement. Alex. Strom. 1.
Euseb. Præp. libr. 9. cap. 6.

Cicer. libr. 2. de legib.

Janus idem ac Ades.

Macr. Sat. 1. r. cap. 21.

Varr. De re rust. libr. 1. cap. 37. & De Ling. Lat. libr. 6.

Plut. Numa.

Horat. Sermon. 2. Sat. 6.

Arnob. libr. 3.

Serv. in Virgil. Æn. 7. v. 607.

Macrobi. Sat. libr. 1. cap. 9.

Athen. libr. 15.

Plutarch. in Quest. Rom. & in Num. Macrobi. Sat.

- veterum peritus, & futurorum præcius, utraque literis commendavit. Mihi vero caussa inesse videtur probabilior velamini, quo Moses de monte descendens faciem texit: nam hoc fuit velut nova frons, & nova facies priori & nativæ superimposita. Ex luce vero, quam ex Dei colloquio retulerat, factum est ut fulgidus & radiatus
- libr. 1. cap. 9. Janus pingi solitus sit, quod factum discimus ex Albrico. Janus præidet Janus, quod & nomen indicat, & clavus quam dextra gerit; unde & Ἰανῶν dicitur. Glossæ Philoxeni: *Janus, Ἰανῶν θεός*. Dicitur & Patulcius & Cluvius. At, Ἰανῶν, Apollinis quoque cognomen est, ut docet Nigidius. Apollo autem Moses est. Mercurius etiam, alter Moses, *μεγιστὰν* & *μεσοῦν* à cardinibus januarum dicitur. Ego vero aliam fabulæ hujus reperio originem in historia Mosis: sic enim legitur in Exodo: *Vocavit autem Moses omnes seniores filiorum Israël, & dixit ad eos: Ite tollentes animal per familias vestras, & immolate Phasæ; fasciculumque hyssopi tingite in sanguine qui est in limine; & aspergite ex eo superliminare, & utrumque postem: nullus vestrum egredietur ostium domus sue usque mane. Transibit enim Dominus percurrens Ægyptios: cumque viderit sanguinem in superliminari, & in utroque poste, transcendet ostium domus, & non finet percussorem ingredi domos vestras & ledere. Vidimus supra Apollinem ἀγῦλα esse dictum, quod viis itidem ut Mercurius præsit. Uterque autem Moses est. Janum similiter redorem esse viarum Macrobius testificatur. Ait idem, *Mythicos referre, regnante Jano omnium domos religione ac sanctitate fuisse munitas*; quod de Mose verissime & aptissime dici potest. *Viam pandere Deorum ad audientiam creditur Janus, auctore Arnobio. Causam affert Ovidius, quod cum limina servert, per ipsum habetur aditus ad Deos.* Hanc ipsam esse causam, cur primus Deorum omnium invocetur, censet Macrobius. *Quam sæpe munere hoc functus sit Moses, Deumque inter & homines medium se & sequestrum præstitit, docet sacra Historia. Omni vero observatione dignum est, & rem penitus evincit ac conficit, quod legitur apud Albricum de imagine Jani: In dextra habebat clavem, in sinistra vero habebat baculum, quo saxum percutere, & ex illo aquam producere videbatur. Quo pertinet illud Ovidii: Ille tenens baculum dextra, davemque sinistra. En tibi Mosem virga è rupe aquas elicientem. Memorabile & illud portentum, quo protensa manu effecit Moses, ut aquæ maris Rubri in alveum revolutæ imminentem Ægyptiorum exercitum obruerent, hoc adumbratur figmento, quod post Ovidium refert Macrobius; bello Sabino, irruentibus per portam Janualem hostibus, ex ade Jani, per hanc portam, magnam vim torrentium undis scitentibus erupisse, multasque perduellium catervas devoratas rapida voragine periisse. Navis illa in Jani numismatis expressa, non navigium quo Saturnus trajecit in Italiam, sed ficellam illam scirpeam pice ac bitumine oblitam mihi videtur significare, in qua Moses expositus est. Regem fuisse Janum auctor est Plutarchus; quamobrem in throno sedentem eum Albricus repræsentat: in Ebræos jus regium Moses exercuit, & βασιλεύς à Clemente Alexandrino appellatus est. *Quis te constituit principem & judicem super nos?* aiebat ei rixosus ille Ebræus in Ægypto. Itatorum Janus legumlator fuit, teste eodem Plutarcho: Moses Israëlitarum. *Xenon primo Italicorum tradit Janum in Italia primum Diis templa fecisse, & ritus instituisse sacrorum*: ipsa sunt verba Macrobi: præcipua hæc Mosis laus est. Jano divini honores in Italia sunt decreti: Mosis sub aliis nominibus, passim. Ex variis denique, quæ de Jano feruntur fabulis, concludamus cum Arnobio, nullum unquam extitisse Janum; credamusque potius, allatis convicti rationibus, nihil aliud quam impositam Mosis larvam fuisse.**
- Vertumnus idem ac Mofes. Propert. libr. 4. Eleg. 2.
- III. Vertumnus eundem esse ac Janum bene longa dissertatione probare conatus est Johannes Annius Viterbiensis, quem & alii affectati sunt. Hoc si illi concedatur, concedatur quoque nobis necesse est Vertumnus esse Mosem. Scribit Propertius in Elegia, Vertumni laudibus dicata, speciem illum Iacchi nonnumquam furari solitum, Phæbi etiam, necnon & Fauni. Atqui Phæbus, & Iacchus Mosem dissimulant, ut docui, dissimulat & Faunus, ut mox docebo. Hortorum quoque Deus est Vertumnus, itidem ut Priapus, qui Moses est. In omnes fingitur formas, ut Proteus, & Faunus; quorum uterque, alter Moses est; & ut Genius, quem vultu mutabilem esse testatur Horatius: Genius autem ad Solem refertur, ut ostendi ad Origenem: Sol autem Apollo est, Apollo Moses. Eadem enim res, ut sæpe jam monui, alium significatum habet physicum, alium historicum. Mentibus etiam humanis præesse, & cogitationes hominum vertere ac mutare Vertumnus Acron censet, quod aliud Genii officium est. Se puellam & virum fieri prædicat Vertumnus apud Propertium, quod & de Mercurio, & de Baccho, & de Vulcano, & de Tiresia legitur. Itaque in omnibus Italiae municipiis ambiguo vultu Vertumni simulacra fingeantur, quæ pro habitu imposito, diversas numinum facies exhibebant. Auctor Acron. *Vertumnus Deus inventendarum rerum est, id est mercaturæ*, inquit Aconius Pedianus. Idem tradunt Acron,
- Macrob. Sat. libr. 1. cap. 9. Arnob. libr. 3. Ovid. f. Fast. Macrob. Sat. libr. 1. cap. 9. Ovid. f. Fast. Macrob. Sat. libr. 1. cap. 9. Plat. in Numa Albr. De Deor. imag. Clem. Alex. Strom. 2. Esod. 2. 14. Plut. Quest. Rom. Macrob. Sat. libr. 1. cap. 9. Arnob. libr. 3. Horat. libr. 2. Epit. 2. Prop. libr. 4. El. 2. Act in Horat. Scem. 1. Sat. 7. Acon. in Ci.